

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 228/2022-49

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa obchodnej spoločnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou Vojčík & Partners, s. r. o., Rázusova 28, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Leo Teodor Vojčík, proti postupu Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 537/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 537/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Okresnému súdu Poprad **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 537/2015 konať bez zbytočných priet'ahov.
3. Okresný súd Poprad **je povinný** zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie **1 500 eur**, a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu
4. Okresný súd Poprad **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **580,70 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 228/2022-19 z 28. apríla 2022 prijal na ďalšie konanie vo vymedzenom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľa doručенú ústavnému súdu 30. januára 2020, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci

bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 537/2015. Súčasne navrhuje prikázať okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, priznať mu primerané finančné zadostučinenie 10 000 eur a tiež náhradu trov konania pred ústavným súdom. Ústavná sťažnosť v časti, ktorou sa sťažovateľ domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením okresného súdu č. k. 10 C 537/2015-180 z 25. septembra 2019 bola odmietnutá ako oneskorene podaná.

2. Žalobca sa žalobou doručenou súdu 18. decembra 2015 pôvodne domáhal určenia neplatnosti zmlúv uzatvorených medzi ním a sťažovateľom. Po pripustení zmeny žaloby uznesením okresného súdu z 2. októbra 2018 je predmetom napadnutého konania určenie vlastníckeho práva žalobcu k nehnuteľnostiam, ktoré závisí od predbežného posúdenia platnosti ustanovení kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi stranami sporu. Podstatou sporu vzhľadom na spotrebiteľské postavenie žalobcu je posúdenie existencie neprijateľnej zmluvnej podmienky v predmetnej kúpnej zmluve.

3. Okresný súd uskutočnil vo veci celkovo šesť pojednávaní a uznesením z 25. septembra 2019 rozhodol o predložení troch prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) a prerušil konanie. Po rozhodnutí Súdneho dvora bol 1. februára 2021 vo veci vyhlásený rozsudok, ktorý však bolo odvolacím súdom (na základe odvolania podaného sťažovateľom, pozn.) zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Naposledy sa pojednávanie uskutočnilo 21. marca 2022 a bolo odročené na účel doplnenia dokazovania. Aktuálne je nariadený termín pojednávania na 24. október 2022.

4. Sumarizujúc ústavnú sťažnosť, sťažovateľ namieta najmä dĺžku konania a viaceré procesné pochybenia súdu (neskoré doručenie žaloby, pripustenie zmeny žaloby, predloženie prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru vo fáze konania po prednese záverečných rečí a skončení dokazovania a po objasnení skutkového stavu), ktoré podľa jeho názoru viedli k predĺženiu konania.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

5. Okresný súd vo svojom vyjadrení uviedol, že pred doručením žaloby sťažovateľovi bolo potrebné rozhodnúť o poplatkovej povinnosti žalobcu a následne o jeho návrhu na oslobodenie od platenia súdneho poplatku. Pokiaľ ide o námietku pripustenia zmeny žaloby bez vysporiadania sa s námietkou sťažovateľa o nedostatku existencie naliehavého právneho záujmu, považuje ju za nedôvodnú, keďže žiaden procesný predpis neukladá, ako sa má súd s touto námietkou vysporiadať pred rozhodnutím vo veci samej. Rovnako tak vo vzťahu k námietke predloženia prejudiciálnych otázok Súdnemu dvoru súd uvádza, že nesúhlas sťažovateľa ako žalovaného nemá relevanciu, pretože súd predložil vec Súdnemu dvoru a prerušil konanie *ex officio*, pričom takýto procesný postup je plne v súlade s § 162 ods. 1 písm. c) Civilného sporového poriadku a sťažovateľ ho ako sporová strana je povinný zniesť. Podotkol, že sťažovateľovi nič nebránilo domáhať sa ochrany svojich vlastníckych práv, čo však nie je predmetom napadnutého konania. Dĺžku konania okresný súd teda ospravedlňuje objektívnymi príčinami, ale aj zaťaženosťou zákonnej sudkyne, následne zmenou zákonného sudcu a nepriaznivými technickými podmienkami. V závere

súd navrhol ústavnej sťažnosti nevyhovieť a požadované finančné zadostučinenie označil ako neprimerané.

6. Sťažovateľ vo svojej replike zdôraznil, že je od roku 2015 viazaný neodkladným opatrením (vydaným v inom konaní, pozn.), ktorým je jeho vlastnícke právo obmedzené v rozsahu akéhokoľvek nakladania s predmetnými nehnuteľnosťami, čo predstavuje výrazný zásah, najmä s ohľadom na skutočnosť, že jedným z hlavných predmetov jeho činnosti je práve sprostredkovanie predaja, prenájmu a kúpy nehnuteľností. Ďalej s poukazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva uviedol, že zodpovednosť štátu za prietahy v konaní vzniká aj vtedy, ak súdy konajú náležite, ale dĺžku konania ovplyvňujú mimosúdne faktory, a preto technické a organizačné okolnosti, ktoré okresný súd uvádza na ospravedlnenie prietahov, sú okolnosťami výhradne na strane súdu a jeho vnútornej organizácie. V ostatnom zotrval na svojej ústavnej sťažnosti a poukázal na aktuálny stav konania, keď po vrátení veci odvolacím súdom začal okresný súd opätovne dokazovanie a procesne sa vrátil na úplný začiatok sporu.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Vec sťažovateľa je potrebné vzhľadom na zmenu petitu žaloby a s ohľadom na potrebu predložiť prejudiciálne otázky Súdnemu dvoru považovať za fakticky aj právne zložitejšiu. Ústavný súd konštatuje, že v správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania.

9. Čiastočný podiel na zdĺhavejšom stave vybavenia predmetnej veci však má aj súd. Celkovo konanie od podania žaloby (18. decembra 2015) trvá viac ako šesť rokov a dosiaľ nie je právoplatne ukončené. Z chronológie úkonov vyplýva obdobie nečinnosti súdu od 5. marca 2016 do 30. augusta 2017, teda celkovo jeden rok a päť mesiacov. O čiastočne neefektívnej činnosti súdu svedčí aj skutočnosť, že odvolací súd zrušil rozsudok z 1. februára 2021 a vec vrátil na ďalšie konanie s výhradou, že jeho odôvodnenie nespĺňa atribúty stanovené v § 220 ods. 2 a 3 CSP.

10. Ústavný súd sa stotožňuje s argumentáciou okresného súdu, že postup podľa § 162 ods. 1 písm. c) CSP je plne v kompetencii súdu, ktorý je oprávnený zväziť, či pre spravodlivé rozhodnutie vo veci je potrebný výklad úniijného práva a ak áno, predložiť vec Súdnemu dvoru. Vzhľadom na to obdobie prerušenia konania od 25. septembra 2019 do 9. júla 2020 nemožno hodnotiť ako zbytočné prietahy, ako to tvrdí sťažovateľ. Rovnako tak na t'archu okresného súdu nemožno pričítať obdobia, keď sa vec v dôsledku podaných opravných prostriedkov nachádzala na odvolacom súde (od 13. augusta 2020 do 14. septembra 2020 a od 12. augusta 2021 do 23. decembra 2021).

11. Predseda súdu vo svojom vyjadrení žiadal zohľadniť, že sťažovateľ mu nepodal sťažnosť na prieťahy v konaní podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že sťažovateľ tak učinil 28. novembra 2019 a jeho sťažnosť bola vybavená prípisom č. k. Spr/100233/2019 z 18. decembra 2019. Navyše judikatúra, na ktorú poukazuje súd, je už prekonaná a v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva sa z pohľadu prípustnosti ústavnej sťažnosti nevyžaduje predošlé podanie sťažnosti predsedovi súdu.

12. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutého práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, kvalifikoval nečinnosť okresného súdu v počiatočnej fáze konania ako relevantné prieťahy, a preto vyslovil jeho porušenie. Z predloženého súdneho spisu však vyplýva, že činnosť súdu aktuálne smeruje k rozhodnutiu vo veci. Avšak napadnuté konanie doteraz nebolo ukončené, ústavný súd preto okresnému súdu prikázal vo veci konať (čl. 127 ods. 2 ústavy).

13. Sťažovateľ sa domáhal aj primeraného finančného zadosťučinenia (10 000 eur). Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Berúc do úvahy okolnosti prípadu, skutkovú a právnu zložitost' veci, ale najmä skutočnosť, že napadnuté konanie bolo takmer rok prerušené a že okresný súd po zrušení rozsudku opäť vo veci koná, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznal priznané primerané finančné zadosťučinenie 1 500 eur a vo zvyšnej časti návrhu nevyhovel. Ústavný súd zohľadnil aj celkovú dĺžku konania, ale na druhej strane už samotné deklarovanie porušenia uplatneného práva, ako aj náhrada trov konania implicitne zahŕňajú aj satisfakčný prvok.

14. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur a za 1 úkon právnej služby vykonaný v roku 2022 (podanie vyjadrenia) v sume 193,83 eur a režijný paušál v sume 11,63 eur, čo spolu predstavuje sumu 580,70 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 19. októbra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu